

Guy Delisle
Jeruzalem

(Oog & Blik, De Bezige Bij:
Amsterdam 2011), 232 blz., € 24,90

Maximilien le Roy
De Muur

(Casterman: 2012), 104 blz., € 17,50

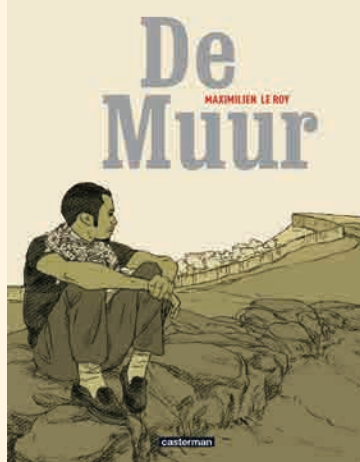
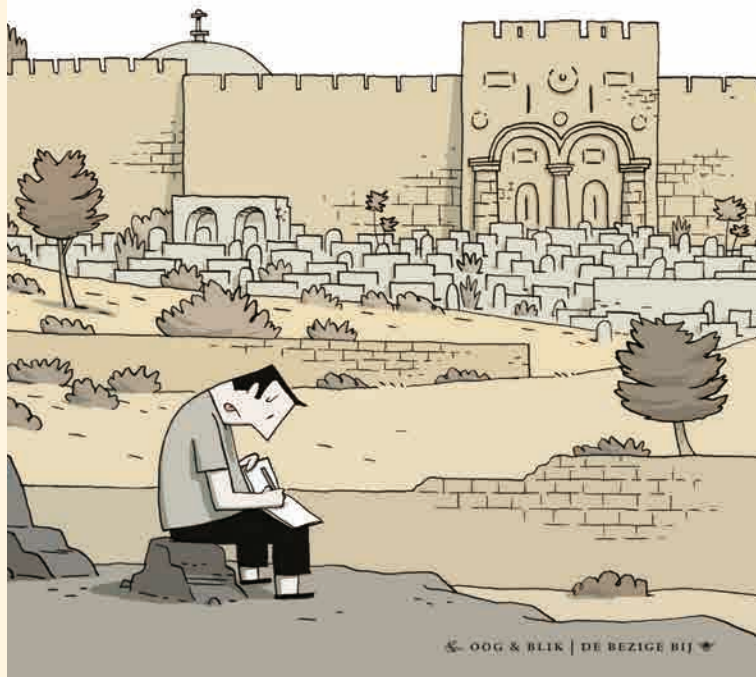
Jeruzalem is een wonderlijke stad. Een verwarrende stad zelfs, omdat deze stad politiek, religieus en geografisch zo gecompliceerd in elkaar zit. Een stad waar boekenkasten vol over geschreven zijn (*Jeruzalem. De biografie* van Simon Sebag Montefiore is een recente - zeer descriptieve - aanrader), maar waar nooit het 'definitieve' boek over geschreven zal worden. Er zijn gewoonweg veel te veel verschillende invalshoeken om naar deze stad te kijken.

De invalshoek van Mahmoud Abu Srou, verwoord en getekend door Maximilien le Roy, is die van een gematigde Palestijn. De twintigers Srou en Le Roy ontmoetten elkaar in 2008, toen laatstgenoemde tekenworkshops kwam geven. De twee raakten bevriend, waarna de eerste op aangrijpende wijze liet zien hoe het leven van zijn familie door de bouw van de scheidingsmuur tussen Palestijns en Israëliisch grondgebied is veranderd. Op sobere wijze, zoals Le Roy eerder in zijn biografie over Nietzsche liet zien, wordt het drama geschetst. Mahmoud Abu Srou slijt zijn dagen in de *mini-market* van zijn familie, verbitterd, maar niet gewelddadig. Kenmerkend voor hem is de relaxed liggend op zijn bed uitgesproken sleuteltekst: 'Onderbreek mij als ik het mis heb: waren het mannen met baarden die de treinen naar de vernietigingskampen bestuurden? Hoe weerzinwekkend ook, wat er er met de Europese joden gebeurd is, moeten de Palestijnen daar de prijs voor betalen?'

De Muur is, doordat het eenzijdig is, een politiek document. Maar het is meer dan dat. Doordat er ook

JERUZALEM

Guy Delisle

twee kaarten, foto's (van journalist Maxence Emery en van Srou) en een interview met journalist en Midden-Oostenspecialist Alain Gresh zijn afgedrukt, is het ook een journalistieke reportage.

Jeruzalem van de Canadese striptekenaar Guy Delisle is ook een reportage te noemen. Delisle is een gevierde striptekenaar sinds het verschijnen van zijn boeken *Birma*, *Pyongyang* en *Shenzen*, allemaal plaatsen waar hij korter of langer heeft gewoond. *Jeruzalem* is het verslag van een verblijf van een jaar (2008–2009), waarin zijn vrouw in de stad werkte voor Artsen zonder Grenzen. Delisle stelt zichzelf (en an-

deren) voortdurend vragen. Vragen waarop soms wel, soms halve en soms geen antwoorden komen. Daar tussendoor is Delisle ook gewoon huisvader, die voor zijn kinderen een geschikte speeltuin zoekt en de boodschappen moet doen. Ook de vakanties worden getoond; het lijkt er bijna op dat iedere dag een strippagina moet opleveren.

Ik weet niet of Guy Delisle zo naïef is als hij zichzelf in zijn strips voor doet. Naïef, maar wel intelligent naïef. Hij tekent ook zo, maar het is desondanks uiterst herkenbaar. Hij is een observator, geen commentator. Met *De Muur* en *Jeruzalem* zijn er weer twee *graphic novels* van buitenstaanders over Israël verschenen. Eerder kwamen het *birthright* reisverslag *Israël in 60 dagen* van de joods-Amerikaanse Sarah Glidden en de twee journalistieke reportages *Gaza 1956* en *Palestina* van Joe Sacco uit. Opmerkelijk was dat eerder dit jaar geen van deze boeken in stripboekhandels, noch boekhandels, in Tel Aviv of Jeruzalem te vinden waren. Zullen *Jeruzalem* en *De Muur* die wel halen?

Ger Jan Onrust